

ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ШПЛЯРЕВИЧ В.В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до семінарських (практичних) занять
з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
для студентів 3 курсу заочної форми навчання
(6-й семестр)

Івано-Франківськ, 2020

Схвалено на засіданні кафедри кримінального права навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 7 від 3 лютого 2020 року).

Затверджено на засідання науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 3 від 18 лютого 2020 року).

Шпілярович В.В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Кримінальне право України» для студентів 3 курсу заочної форми навчання (6-й семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2020. 18 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться на розгляд семінарських занять та завдання, розв'язання яких є необхідним для засвоєння на практиці теоретичних питань кваліфікації злочинів. До тем подано методичні вказівки та рекомендовану літературу, міжнародні нормативно-правові акти та акти чинного законодавства України, а також Постанови Пленуму Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ та чинного Верховного Суду. Окрім того, методичні вказівки містять варіанти завдань для міжсесійних контрольних робіт і перелік питань для підсумкового контролю.

Методичні вказівки призначення для студентів вищих юридичних навчальних закладів та факультетів при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальне право України».

© Шпілярович В.В., 2020
© Навчально-науковий юридичний інститут
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....	5
Семінарське (практичне) заняття № 1.....	5
Семінарське (практичне) заняття № 2.....	8
Семінарське (практичне) заняття № 3.....	11
Семінарське (практичне) заняття № 4.....	15

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих юристів передбачає ґрунтовне вивчення курсу кримінального права України, яке, як відомо, належить до фундаментальних галузей системи права. Вивчення Особливої частини являється завершальним етапом у процесі освоєння курсу в цілому. Для студентів заочної форми навчання переважна частина освоєння матеріалу з Кримінального права припадає на самостійне вивчення, адже самостійна робота студентів є невід'ємною частиною навчального процесу.

Семінарські заняття також є складовою навчального процесу, при підготовці до яких студент повинен детальніше опрацювати норми кримінального законодавства. Метою семінарських занять є засвоєння студентами теоретичного матеріалу, який стосується поняття, системи та значення Особливої частини кримінального права України; сучасних завдань протидії з боку держави протиправній поведінці; підстав та принципів кваліфікації конкретних злочинних посягань, передбачених чинним КК України і т.д. До кожної теми семінарського заняття поданий конкретизований перелік питань, які будуть розглядатися на занятті, детальний перелік основних джерел (монографій, статей у періодичних фахових виданнях, нормативно-правових актів), які необхідно використовувати при підготовці до заняття.

З метою набуття практичних навиків реалізації норм кримінального законодавства до всіх тем, які винесені і на семінарські заняття і на самостійне вивчення подані практичні завдання (задачі). Практичні завдання з Особливої частини кримінального права покликані допомогти студентам оволодіти теоретичними знаннями з кримінального права, отримати практичні навички застосування закону про кримінальну відповідальність та навчитися здійснювати правильну, у суворій відповідності до закону, кваліфікацію злочинів.

При виконанні практичних завдань студент повинен уважно ознайомитися із фабулами задач, звернути увагу на подану термінологію та обставини, які будуть відігравати ключову роль в ході їх розв'язання. При вирішенні задач студенти повинні не тільки називати ту чи іншу кримінально-правову норму, у відповідності до якої дається юридична оцінка діяння, але й відповідним чином аргументувати свою позицію шляхом детального аналізу складу злочину. Для правильного вирішення завдання та його обґрунтування студентам необхідно звертатися до постанов Пленуму Верховного Суду, матеріалів слідчої та судової практики, підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у конкретній сфері життєдіяльності суспільства, яка стала предметом кримінально-правового розгляду.

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

Семінарське (практичне) заняття № 1

Тема: Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Вивчаючи тему «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту», студенти повинні: знати, що виступає в якості родового об'єкта злочинів, які відносяться до Розділу XI, що таке безпека руху та експлуатації транспорту та які її складові елементи взяті державою під кримінально-правову охорону; володіти інформацією про види злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які розрізняють в кримінально-правовій теорії в залежності від їх безпосереднього об'єкта; якими ознаками повинен володіти суб'єкт цієї групи злочинів, хто може виступати в якості потерпілого; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту:

- Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Поняття, склад і види цього злочину.

- Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Поняття, склад і види цього злочину.

- Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації. Поняття і склад цього злочину.

- Незаконне заволодіння транспортним засобом. Поняття, склад і види цього злочину.

- Порушення чинних на транспорті правил. Поняття і склад цього злочину.

Практичні завдання:

Завдання № 1

14-річний Варивода, 15-річний Мисько та 16-річний Ковбаса прогулювали шкільні уроки в районі тролейбусного депо, біля якого знаходилася залізнична колія. Ковбаса задля розваги запропонував своїм товаришам пошкодити семафори чи перевести залізничну стрілку. Знявши скло із семафорів, вони спробували перевести механізм залізничної стрілки, однак їм це не вдалося. Ввечері, при проходженні потягу Івано-Франківськ-Київ, машиніст Івасенко завчасно не помітив забороняючого сигналу та, продовжуючи рух, зіткнувся із тепловозом, який здійснював плановий перегон до Львова і рухався у одному із ним напрямку. Як результат два пасажирських вагони зійшли з рейок, 23 пасажирів отримали травми різного ступеня тяжкості.

Завдання № 2

Ратушняк виїхав на маршрут без відповідних документів (посвідчення водія, дорожнього листа), порушуючи цим самим встановлені правила. Рухаючись по місту, він побачив хлопчика, який вибіг з кущів у безпосередній близькості від його автобусу, і різко загальмував, проте уникнути наїзду йому не вдалося. Побоюючись відповідальності, Ратушняк не зупинився, а поїхав спочатку в гараж, щоб узяти документи. Через несвоєчасно надану медичну допомогу і велику втрату крові постраждалий Наливайко помер.

Завдання № 3

Відповідальний за випуск на маршрут автобусів, які здійснювали пасажирські перевезення, Долчук не провів через брак часу огляд автобуса марки “Кароза”, що мав везти людей на відпочинок до Криму. Рухаючись гірським серпантинном, водій Павлишин втратив контроль над гальмами і, рятуючи автобус та людей, що в ньому знаходилися, від падіння у провалля, змушений був його скерувати на бокову бетонну огорожу. Внаслідок зіткнення 2-є людей загинуло, ще 12 пасажирів були із травмами доправлені до лікарні. Згодом з’ясувалося, що причиною аварії виявилися несправні гальмівні колодки.

Завдання № 4

Графін та Іпатов запропонували неповнолітньому Дубчаку покататися на іномарці. Компанія відімкнула автомобіль “Рено Лагуна”, що належав Хохлову і стояв на вулиці Бельведерській у м. Івано-Франківську, та на ньому проїхали до м. Тисмениці, повернулися назад і поставили автомобіль на попереднє місце.

Тестові завдання:

1. Об’єктивну сторону складу злочину, передбаченого ст. 277 КК України «Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів», складатимуть наступні дії:

- а) руйнування шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв’язку і сигналізації;
- б) пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв’язку і сигналізації;
- в) приведення у непридатний для використання стан шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв’язку і сигналізації;
- г) підключення обладнання, яке спотворює сигнали;
- д) підкладення сторонніх предметів на шляхи сполучення;
- е) всі відповіді є правильними.

2. Транспортними засобами, у зв’язку із керуванням яких настає відповідальність за ст. 286 КК України «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами», є:

- а) тролейбуси і трамваї;
- б) вантажні автомобілі;
- в) мопеди;

- г) бульдозери;
- д) мотоцикли;
- е) асфальтоукладачі;
- є) скутери.

3. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше грубе порушення їх експлуатації (ст. 287 КК України) є кримінально караним діянням при настанні таких наслідків:

- а) спричинення середньої тяжкості тілесних ушкоджень, тяжкого тілесного ушкодження або смерті;
- б) порушення нормальної роботи транспорту або створення небезпеки для життя людей чи настання інших тяжких наслідків;
- в) створення небезпеки для життя людей чи настання інших тяжких наслідків;
- г) створення загрози загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяння шкоди здоров'ю потерпілій особі;
- д) створення загрози загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяння шкоди здоров'ю потерпілій особі, а також спричинення смерті.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 р. // ВВРУ. 1993. № 31. Ст. 338.
2. Про залізничний транспорт : Закон України від 4.07.1996 р. // ВВРУ. 1996. № 40. Ст.183.
3. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. // ВВРУ. 1994. № 51. Ст. 446.
4. Про трубопровідний транспорт : Закон України від 15.05.1996 р. // ВВРУ. 1996. № 29. Ст.139.
5. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 р. // ВВРУ. 2001. № 22. Ст. 105.
6. Про міський електричний транспорт : Закон України від 29.06.2004 р. // ВВРУ. 2004. № 51. Ст.548.
7. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України №14 від 23.12.2005 р. // www.rada.gov.ua.
8. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України №10 від 06.11.2009 р. // www.rada.gov.ua.
9. Бабенко А. М. Незаконне культивування наркотиковмісних рос-лин: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти, запобігання : монографія / В. І. Женунтій, А. М. Бабенко: ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. Донецьк : Вид-во «Вебер» (Донецька філія), 2009. 222 с.
10. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : монографія. Дніпропетровськ : Юрид. акад. Мін-ва внутр. справ, 2004. 380 с.

11.Осадчий В.І. Злочини проти безпеки та експлуатації транспорту : монографія. Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2011. 151 с.

12.Щупаківський Р.В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння чужим транспортним засобом : монографія. Київ : Атіка, 2007. 160 с.

13. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010. 720 с.

Семінарське (практичне) заняття № 2

Тема: Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення

Вивчаючи тему «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення», студенти повинні: знати поняття «наркотичні засоби», «психотропні речовини», «їх аналогі», «прекурсори»; розуміти суспільну небезпечність «наркотичних» злочинів; володіти інформацією про родовий об'єкт злочинів, їх класифікацію; уміти охарактеризувати об'єктивно-суб'єктивні елементи основних складів злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення:

- Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Поняття, склад і види цього злочину.

- Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Поняття, склад і види цього злочину.

- Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Поняття, склад і види цього злочину.

- Посів або вирощування снотворного маку чи конопель. Поняття, склад і види цього злочину.

- Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Поняття, склад і види цього злочину.

- Незаконне публічне вживання наркотичних засобів. Поняття, склад і види цього злочину.

Практичні завдання:

Завдання № 1

16-річний Казиков та 14-річний Богачевський, знаходячись на дитячій площадці, на якій гралися діти, зловили безпритульну кішку і стали її мучити: прив'язали її за хвіст на дереві, підпалювали шкіру та спостерігали за її муками. Через деякий час на дитячій площадці з'явився 30-річний Пастушин, який вигулював свого ротвейлера. Він зняв із собаки повідок та дав команду собаці: "Фас!". Пес загриз кішку.

Завдання № 2

Зимін зі своєю знайомою Каковихіною на березі озера розпивали спиртні напої. Сп'янівши, Зимін почав нецензурно лаятися у присутності багатьох відпочиваючих, в тому числі дітей. На зауваження Кушніра Зимін відповів лайкою на його адресу, а потім з порожньою пляшкою попрямував до нього. Однак Каковихіна утихомирила Зиміна, вони забрали свої речі і пішли. Та пройшовши метрів 50, Зимін підняв із землі дві порожні пляшки, ударом одна об одну розбив їх і з шийками пляшок пішов до Кушніра. Під час бійки, коли вони опинилися у воді, Зимін шийкою пляшки, що була у правій руці, ударив Кушніра у праву половину грудної клітки, порізавши праве передпліччя, чим заподіяв легке тілесне ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Завдання № 3

Пахольчук та Солтис, працюючи каменотесами на цвинтарі, укладали з різними особами угоди про виготовлення і встановлення пам'ятників і хрестів на могилах похованих там городян. Ці пам'ятники і хрести вони знімали з інших могил, знищували на них старі написи та наносили нові.

Завдання № 4

15-річна Синиця півроку зустрічалася із раніше судимим за злісне хуліганство Сисоєвим, старшим за неї на вісім років, не відмовлялася від пригощань спиртними напоями, вступала з ним у статеві зносини. Коли Сисоєв попросив її викликати із квартири його знайомого, вона пішла до того і, виявивши незамкненими двері, увійшла до помешкання. Побачивши, що господарі сплять, Синиця взяла з полицки трюмо золоту каблучку, про що розказала згодом Сисоєву. За пропозицією останнього каблучку було продано, а гроші витрачено на спиртне.

Тестові завдання:

1. Протидія законній господарській діяльності – це протиправна вимога припинити займатися господарською діяльністю чи обмежити її, укласти угоду або не виконувати укладену угоду, виконання (невиконання) якої може заподіяти матеріальної шкоди або обмежити законні права чи інтереси суб'єкта господарювання, поєднана хоча б однією із таких погроз:

- а) обмежити права потерпілого;
- б) застосувати насильство;
- в) розголосити відомості, які потерпілий бажає зберегти у таємниці;
- г) знищити або пошкодити майно;
- д) вбивства.

2. Шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України), вчинене у великому розмірі має місце у разі, якщо потерпілому заподіяна матеріальна шкода у розмірі:

- а) 500 і більше разів неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- б) 600 і більше разів неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- в) 1000 і більше разів неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- г) 3000 і більше разів неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- д) правильної відповіді немає.

3. Суб'єктом хуліганства (ст. 296 КК України) є особа, яка:

- а) досягла 14-річного віку;
- б) досягла 16-річного віку;
- в) досягла віку 18 років.

4. Не є предметом контрабанди (ст. 201 КК України):

- а) будь-які товари, якщо їх вартість у 1000 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян;
- б) історичні та культурні цінності;
- в) стратегічно важливі сировинні товари, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України;
- г) сильнодіючі, отруйні речовини;
- д) психотропні речовини;
- е) радіоактивні матеріали;
- є) зброя (крім гладкоствольної мисливської).

5. Які дії утворюватимуть об'єктивну сторону складу злочину, передбаченого ст. 201 КК України “Контрабанда”?

- а) переміщення предметів поза митним контролем;
- б) переміщення предметів у розташуванні митниці, але поза зоною митного контролю;
- в) переміщення предметів із грубим порушенням митних правил;
- г) переміщення предметів з використанням незаконного звільнення від митного контролю;
- д) переміщення предметів у спеціально пристосованих тайниках;
- е) переміщення предметів із використанням спеціально підроблених документів як підстави для цього переміщення.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 11.02.1995 р. № 60/95-ВР // www.rada.gov.ua.

2. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 р. № 770.

www.rada.gov.ua.

3. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 26.04.2002 р. // www.rada.gov.ua.

4. Дзюбинський А.В., Передрій О.І. Контрабанда наркотичних засобів через митний кордон України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Технічні науки*. 2018. Вип. 21. С. 111–114.

5. Бублейник В.А. Кримінально-правова характеристика незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів : навч.-практ. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2007. 152 с.

6. Женунтій В.І., Бабенко А.М. Незаконне культивування наркотиковмісних рослин: кримінально-правовий та кримінологічні аспекти, запобігання : монографія. Донецьк : Вебер (Донецька філія), 2009. 222 с.

7. Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжнародний досвід : монографія / Музика А.А., Савченко А.В., Процюк О.В. та ін. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2011. 276 с.

8. Музика А.А., Горох О.П. Покарання за незаконний обіг наркотичних засобів : монографія. Хмельницький : Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. 256 с.

9. Музика А.А., Горох О.П. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2012. 404 с.

10. Фесенко Є.В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони : монографія. Київ: Атіка, 2004. 280 с.

11. Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, вчинених із залученням неповнолітніх та щодо неповнолітніх : монографія / Савченко А.В., Вартилицька І.А., Семенюк О.О., Луцак О.О. Київ : НАВС, 2016. 267 с.

12. Сорока С.О. Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 228 с.

Семінарське (практичне) заняття № 3

Тема: Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Вивчаючи тему «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», студенти повинні: знати, родовий об'єкт злочинів Розділу XVII; зміст їх суспільної небезпеки; розуміти значення формулювань «організаційно-розпорядчі» та «адміністративно-господарські функції», правильно тлумачити поняття «службова особа», «представник влади», «юридична особа публічного права», «юридична особа приватного права»; знати обсяг поняття «використання службовою особою влади чи службового становища», у яких випадках є така ознака, як діяння

особи всупереч інтересам служби; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг:

- Зловживання владою або службовим становищем. Поняття, склад і види цього злочину.

- Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Поняття, склад і види цього злочину.

- Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Поняття, склад і види цього злочину.

- Службова недбалість. Поняття, склад і види цього злочину.

- Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Поняття, склад і види цього злочину.

- Незаконне збагачення. Поняття, склад і види цього злочину.

- Зловживання впливом. Поняття, склад і види цього злочину.

Практичні завдання:

Завдання № 1

Ролюк, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вступив у конфлікт з працівниками поліції через затримання останніми його брата, який вчинив дрібне хуліганство. При спробі доставити його у пункт охорони правопорядку Ролюк упирався, хапався за паркан, а також завдав кілька ударів працівникам поліції Усатому та Посохову, спричинивши останньому легкі тілесні ушкодження, які не потягли розладу здоров'я.

Завдання № 2

Немцов, Рекечук і Сливко, розбивши вікно, проникли вночі до будівлі обласного суду. Взявши ключі, які були на прохідній, вони відкрили кабінет судді Потапової, із сейфу якої викрали дев'ять томів кримінальних справ. Шість томів були заведені на групу осіб, яких обвинувачували у вчиненні розкрадань у особливо великих розмірах та дачу хабарів. Три томи містили відомості про осіб, які вчинили ряд заволодінь майном шляхом шахрайства. Зловмисники також привласнили 4 паспорти обвинувачуваних.

Завдання № 3

Корюшко підробив посвідчення слідчого та постанову про проведення

обшуку і разом із своїми приятелями Співаком та Хоменко, які грали роль «понятих», прийшов на квартиру приватного бізнесмена Капітанця. У процесі «обшуку» було вилучено гроші готівкою – 40 тис. доларів США, 14 тис. грн., а також золоті речі (ланцюжки, браслети, персні, годинник).

Завдання № 4

Кулаков без рішення виконкому сільради і технічної документації почав будівництво житлового будинку на своїй присадибній ділянці. 13 травня сільський голова усно попередив Кулакова про недопустимість будівництва, а 27 травня адмінкомісія при виконкомі сільради оштрафувала його та запропонувала припинити будівництво. Однак Кулаков продовжував спорудження будинку, про що у вересні того ж року було складено акт.

Тестові завдання:

1. З об'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 366 КК України «Службове підроблення», може полягати у наступних діях:

- а) внесенні службовою особою до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей;
- б) складанні завідомо неправдивих документів;
- в) заміни змісту дійсного документу;
- г) видачі завідомо неправдивих документів;
- д) всі відповіді є правильними.

2. Як перевищення влади (ст. 365 КК України «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронних органів») може бути кваліфіковане:

- а) вчинення дій, які є компетенцією вищестоящої службової особи;
- б) вчинення дій одноособово, коли вони повинні були бути вчинені колегіально;
- в) вчинення дій, які дозволяються тільки у особливих випадках, з особливого дозволу – за відсутності цих умов;
- г) вчинення дій із грубими порушенням процедури їх виконання;
- д) вчинення дій, які ніхто не має права виконувати або дозволяти;
- е) всі відповіді є правильними.

3. Предметом злочину, передбаченого ст. 368-2 КК України «Незаконне збагачення», є активи у значному розмірі, під якими розуміються:

- а) грошові кошти або інше майно, якщо їх розмір (вартість) перевищує 100 н.м.д.г.;
- б) грошові кошти або інше майно, а також доходи від них, якщо їх розмір (вартість) перевищує 100 н.м.д.г.;
- в) грошові кошти або інше майно, пільги, послуги, привілеї, нематеріальні активи, а також доходи від них, якщо їх розмір (вартість) перевищує 100 н.м.д.г.;
- г) грошові кошти або інше майно, якщо їх розмір (вартість) перевищує 1000 н.м.д.г.;
- д) грошові кошти або інше майно, а також доходи від них, якщо їх розмір

(вартість) перевищує 1000 н.м.д.г.;

е) грошові кошти або інше майно, пільги, послуги, привілеї, нематеріальні активи, а також доходи від них, якщо їх розмір (вартість) перевищує 1000 н.м.д.г.;

ж) правильної відповіді немає.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про судову практику в справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26.12.2003 р. // www.rada.gov.ua.

2. Про судову практику в справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 26.04.2002 р. // www.rada.gov.ua.

3. Байлов А.В., Лантінов Я.О. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Основні склади злочинів за Розділом XVII Особливої частини КК: альбом схем / За заг. Ред. Я.О. Лантінова. Х.: Харків юридичний, 2012. 32 с.

4. Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика : навч. посіб. Київ : Юрисконсульт, 2006. 342 с.

5. Андрушко П.П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. Київ : Атіка, 2012. 332 с.

6. Бантишев О.Ф. Злочини у сфері службової діяльності (питання кваліфікації) : навч. посіб. Київ : МАУП, 2002. 128 с.

7. Максимович Р.Л. Поняття службової особи у кримінальному праві України: Монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 304 с.

8. Савченко А.В., Кришевич О.В. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : науково-практичний коментар до розділу XVII Особливої частини Кримінального кодексу України / За заг. ред. В.І. Шакуна. К.: Алерта, 2012. 160 с.

9. Слущка Т.І. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері службової діяльності : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 168 с.

10. Протидія злочинам у сфері службової діяльності (кримінологічні, кримінально-правові і кримінально-процесуальні проблеми) / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; відп. ред. О. М. Костенко. Київ : Наукова думка, 2014. 318 с.

11. Кузнецов В.В., Грудзур О.М., Кузнецова Л.О. Кримінальна відповідальність за корупційні злочини. Альбом схем: навч. посіб. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2017. 82 с.

12. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 168 с.

13. Осадчий В. І. Корупційні злочини : монографія. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2016. 81 с.

Семінарське (практичне) заняття № 4

Тема: Злочини проти правосуддя

Вивчаючи тему «Злочини проти правосуддя», студенти повинні: знати, що розуміється під діяльністю щодо здійснення правосуддя та які елементи його здійснення розрізняють у кримінально-правовому розумінні; розуміти, які саме посягання на відносини у цій сфері будуть тягнути за собою кримінальну відповідальність; розрізняти спеціальних суб'єктів злочинів проти правосуддя – осіб, які працюють у сфері правосуддя та які у той чи інший спосіб були до неї залучені; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів злочинів проти правосуддя; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види злочинів проти правосуддя.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів проти правосуддя:

- Завідомо незаконні затримання, привід, арешт або тримання під вартою.

Поняття, склад і види цього злочину.

- Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.

Поняття, склад і види цього злочину.

- Примушування давати показання. Поняття, склад і види цього злочину.

- Порухення права на захист. Поняття, склад і види цього злочину.

- Завідомо неправдиве показання. Поняття, склад і види цього злочину.

- Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків. Поняття, склад і види цього злочину.

- Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань. Поняття і склад цього злочину.

- Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти. Поняття, склад і види цього злочину.

Практичні завдання:

Завдання № 1

Калинюк подала до прокуратури заяву про те, що Білик вступив у статеві зносини з її 13-річною донькою Катрею. Проти Білика була порушена кримінальна справа за ч. 1 ст. 155 КК України. Слідчий Линник, якому передали справу для розслідування, маючи особисту неприязнь до Білика, умовив потерпілу дати показання про те, що Білик її зґвалтував. Отримавши такі показання, Линник пред'явив Білику обвинувачення у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 152 КК України.

Завдання № 2

Наливайко вчинив крадіжку майна з квартири Перхулина і під час

розслідування справи зізнався у вчиненні цього злочину. Щоб покращити показники роботи, слідчий районного відділу внутрішніх справ Марусяк, погрожуючи позбавленням їжі і застосуванням фізичного насильства, домогся того, що Наливайко «зізнався» у вчиненні ще 5-ти квартирних крадіжок, до яких насправді він був непричетний.

Завдання № 3

Суддя Нижегородцев одержав матеріали про факт дрібного хуліганства, вчиненого Пилатюком, з яким перебував у неприязних особистих стосунках. З почуття помсти він виніс постанову про притягнення Пилатюка до кримінальної відповідальності. Вироком суду Пилатюк за ч.1 ст.296 КК України був засуджений до арешту строком на три місяці.

Завдання № 4

Полатайко, якого обвинувачували у вчиненні умисного вбивства, був доставлений до суду. Скориставшись сум'яттям, яке утворилося через одночасну доставку фігурантів одразу декількох судових процесів, він видав себе за підсудного, якого обвинувачували у вчиненні хуліганства. Вислухавши вирок, згідно якого йому було обрано умовне покарання, він залишив зал судових засідань і зник. Все з'ясувалось після того, як дійшла черга судового розгляду справи «справжнього» хулігана.

Завдання № 5

Ув'язнений Рихлюк, відбуваючи покарання у виправній колонії максимального рівня безпеки, побив іншого ув'язненого Власова, заподіявши останньому тяжкі тілесні ушкодження. Злочин було вчинено через те, що Власов сумлінно ставився до праці, брав активну участь у громадському житті колонії, допомагав адміністрації боротися із порушниками режиму. Крім того, Рихлюк вимагав продукти від тих, хто одержував посылку. Хто не погоджувався, того він жорстоко бив.

Тестові завдання:

1. З об'єктивної сторони склад злочину, передбачений ст. 371 КК України «Завідомо незаконні затримання, привід, арешт або тримання під вартою», проявляється у незаконному:

- а) затриманні;
- б) приводі;
- в) арешті;
- г) триманні під вартою;
- д) взятті під варту;
- е) всі відповіді є правильними.

2. Кваліфікованими видами складу злочину, передбаченого ст. 372 КК України «Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності», є його вчинення у поєднанні з:

- а) обвинуваченням у вчиненні середньої тяжкості чи тяжкого злочину;
- б) обвинуваченням у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину;
- в) спричиненням тяжких наслідків;

- г) штучним створенням доказів обвинувачення або іншою фальсифікацією;
- д) корисливими чи іншими особистими інтересами.

3. Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 373 КК України «Примушування давати показання», може виступати:

- а) начальник органу дізнання;
- б) особа, яка провадить дізнання;
- в) оперативний співробітник органів внутрішніх справ;
- г) слідчий;
- д) начальник слідчого підрозділу;
- е) прокурор;
- є) всі відповіді є правильними.

4. З об'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 392 КК України «Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань», може проявитися через:

- а) тероризування засуджених;
- б) глумління і знущання над засудженими;
- в) напад на адміністрацію установи;
- г) захоплення заручників;
- д) організацію організованої групи;
- е) непокору законним вимогам членів персоналу установи виконання покарань;
- є) активну участь у організованій групі.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 р. // www.rada.gov.ua.

2. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23.12.1993 р. // www.rada.gov.ua.

3. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26.12.2003 р. // www.rada.gov.ua.

4. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 26.03.93 р. // www.rada.gov.ua.

5. Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 18.06.99 р. // www.rada.gov.ua.

6. Про застосування законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: Постанова Пленуму Верховного Суду України №8 від 26.06.92 р. // www.rada.gov.ua.

7. Берзін П.С. Кримінальна відповідальність за постановлення завідомо неправосудних постанови і ухвали у цивільних та кримінальних справах //

Законодавство України. Науково-практичні коментарі. 2003. 37. С.19–25.

8. Палюх Л. Класифікація злочинів проти правосуддя. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 176–181.

9. Зеленов Г. Кваліфікація злочинів проти правосуддя у сфері забезпечення гарантій професійної діяльності захисників або представників особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 193–198.

10. Злочини проти правосуддя : навч. посіб. ; за заг. ред. проф. В. В. Борисова, проф. В. І. Тютюгіна. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2011. 155 с.

11. Маляренко В. Окремі питання відповідальності свідків за дачу завідомо неправдивих показань: Коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 1996. № 6. С. 68–72.

12. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010. 720 с.